

अहङ्कारी मशकः

• दिवाकर षडङ्गी

अ धुना देशे सर्वत्र मशकानां पीडा अस्ति । ते च मशकाः जनानां रक्तं पिबन्तः तेषु ज्वरादिरोगं जनयन्ति । मानवाः अपि तेषां विनाशार्थं बहून् उपायान् कुर्वन्ति । चपेटिकाभिः विषाक्तधूमैः वा बहवः मशकाः तैः मार्यन्ते ।

कदाचित् कश्चित् मशकः एवं चिन्तितवान् - ईदृश्यां स्थितौ अहं कति दिवसान् यावत् जीवितुं शक्यामि ? कदाचित् कस्यचित् चपेटिकया विषाक्तधूमेन वा मरणं प्राप्स्यामि । अतः जनानां मध्ये वासापेक्षया अरण्यवासः एव वरम् इति । एवं विचिन्त्य सः वनम् अगच्छत् ।

ततः सः मशकः वने वसन् वनवासिनां पशूनां रक्तं पीत्वा आनन्देन जीवति । परं तस्य खलबुद्धिः कदापि तं न त्यजति । विनाकारणं सः कस्यचित् कर्णयोः कस्यचित् नासिकारन्ध्रे वा प्रविश्य तान् पशून् विचलितान् करोति । कोऽपि पशुः तस्य कामपि हानिं कर्तुम् असमर्थः । यतः पशूनां समीपे चपेटिका विषाक्तधूमः मशकारिः वा नासीत् । अतः पशवः तस्य अत्याचारेण अतीव सन्नस्ताः अभवन् ।

अनन्तरं सर्वे पशवः मिलित्वा मशकस्य अत्याचारविषये सिंहं निवेदितवन्तः । सिंहः अवदत् - “अयि पशवः ! मशकः पशुः न, सः क्षुद्रकीटः एव । तस्य शासनाय अहं किं करिष्यामि, भवन्तः गजस्य समीपं गच्छन्तु । तं

निवेदयन्तु” इति । पशवः गजं निवेदितवन्तः । गजः अवदत् - “भवतु । भवन्तः गच्छन्तु । अहं नूनं किमपि करिष्यामि” इति ।

एतत् श्रुत्वा पशवः आनन्देन गच्छन्तः परस्परम् अवदन् - “एषः मशकः नूनं मरिष्यति” इति ।

मशकः तत् श्रुत्वा तान् अवदत् - “अरे मूर्खाः ! गजः शरीरेण सबलोऽपि कौशलेन ऊनः । अतः सः सर्वदा सिंहात् पराजितः भवति । यत्र सिंहः स्वस्य असमर्थतां प्रकाशयति तत्र गजः किं कर्तुं शक्नोति ? अतः मम वचनं शृण्वन्तु । भवन्तः मां शरणम् आगच्छन्तु । प्रतिदिनं भवत्सु अन्यतमः मम रुधिरपिपासां पूरयतु । तदा अहम् अन्यान् न पीडयामि । मम उदरपूर्तिः भविष्यति, भवतां सुखावस्थानम् अपि भविष्यति” इति ।

तत् श्रुत्वा शृगालः अवदत् - “भवतु, भवान् प्रथमतः गजस्य कोपात् मुक्तः सन् आगच्छतु । ततः वयं भवतः उपदेशं ग्रहीष्यामः” इति । मशकः तत् अङ्गीकृत्य ततः गजस्य समीपम् अगच्छत् ।

गजः निर्झरस्य पार्श्वे सुप्तः असीत् । मशकः तस्य कर्णगह्वरं प्राविशत् । सपदि गजस्य निद्राभङ्गः जातः । मशकः तं दष्टवान् । रक्तं च पीतवान् । गजः कथमपि

मशकं निवारयितुं शक्तः न अभवत् । सः विचलितः भूत्वा मस्तकं चालयन् बृंहणम् अकरोत् । अत्रान्तरे मशकः तस्य कर्णात् बहिः आगत्य अवदत् - “भोः गज ! मम पराक्रमं दृष्टवान् किम् ? अहम् आकरेण क्षुद्रः अपि भवतः अपि बलीयान्” इति । गजः तत् अङ्गीकृत्य मौनेन अतिष्ठत् ।

ततः परं पशवः तत्र आगताः । तैः पृष्ठः गजः स्वस्य अक्षमतां प्रकाशितवान् । तदा पशवः मशकम्

